

Post-1984 Ütopya-Distopya: ,
Orwell, Huxley, LeGuin, Lem, Özcan

Sömürgecilik Fiyaskoları

Belma Öztürkkal
belma.Ozturkkal@khas.edu.tr

Prof. Dr. Nihat Berker

Güz 2021

Sömürgecilik

Avrupa'nın dünyayı medenileştirme (!) fikri

Sömürgecilik

Sömürgecilik (colonialism): Yabancı bir toprağın işgali, o toprağın işlenmesi ve bölgeye göçmenlerin yerleşmesi (Şahin, 2018)

Avrupa devletleri 15.-16. yy. ile 20. yy. arasında başka kıtalarda sömürgeler oluşturdu. Yılmaz (2010)

Özellikleri:

- Politik ve hukuki hakimiyet
- Ekonomik ve politik bağımlılık ilişkileri
- Emperyal kuvvet ve sömürge arasında sömürü sistemi
- Irk ve kültür eşitsizliği

Şahin (2018)

köle, altın ve baharat ticareti, sömürgeci devletler → Afrika'ya olan ilgi
sömürgeci devletler kendi dillerini öğretme, dinsel eğitim, memur kadroları
1880'lere gelindiğinde Afrika Belçika, Fransa ve İngiltere arasında bölüşülmüştü.
1885 Berlin konferansı (Osmanlı Devleti de katıldı) ile Afrika'nın Batılı devletler tarafından paylaşılması ve fiilen işgalinin önü açıldı.
19. yy sömürgeciler ile savaşlar, 2 milyon Afrikalı Kongo'da beyazların saldırısı ile öldü.
1890 Samori memleketi Sudan'ı Fransızlara korumak isterken ülkeyi Doğuya kaydırmış ve ülke sonra yok olmuştur.
Rodezya (bugün Zimbabwe), İngilizlere karşı direndi.
Etiyopya, İtalyanlara karşı direndi. (1896'da Etiyopyalılar savaşı kazandılar)

Mushanga (2011)

Abraham Lincoln: “Köle ticareti yanlış değilse hiç bir şey yanlış değildir.”

Sömürge olarak yerliler Güney Afrika, Zambiya, Zimbabve, Namibya ve Kenya’da Avrupa’lı sömürgeciler için tarım ürünlerini ektiler, madenleri çıkarttılar.

Avrupa’lılar büyük arazilere yerleştiler.

15. ve 19. yüzyıllar arasında her yüzyılda 2,000,000 köle satıldı. Uzun saatler çalıştırıldılar, aç bırakıldılar, hastalandılar, iyi bakılmadılar ve hatta bazıları asıldı.

p.7 Portekiz’liler o kadar köle ticareti yapıyorlardı ki diğer Avrupa ülkeleri köle ticaretini bıraktığında kendilerine bir bedel ödenen kadar bu işi bırakmadılar ve bıraktıklarında ekonomileri büyük düşüş yaşadı. Aynı şekilde İspanya da köle ticaretini bırakmak için para aldı.

Şu anda dünyada 12.3 milyon köle var.

Murray (2019)

p.6 “Sömürgecilik sonrası yapılan feminist çalışmalar emperyalizm tecrübesinin kadın ve erkekler için işgücünün ekonomik ve cinsiyet açısından sıralanmasının aynı olmadığını kanıtını ortaya koydu.”

“Many of the postcolonial feminist studies have provided evidence that “women and men did not experience imperialism in the same way” and, more specifically, that the outcome of the reordering of the sexual and economic labor for colonized women was very different from the consequences for men (Anne McClintock 6)”

Annus (2012)

- Rusya'nın Baltık ülkeleri işgali, daha sonra kapitalist emperyalizm altında sömürgecilik olarak nitelendirildi.

Park (2017)

- Japonya'nın (1910-1945) Kore'ye uyguladığı sömürgecilik nüfusun yüksek olması sorunu, ırkçılık, Japon yerleşimi, Japon imparatorluğu, savaş....

Davis (2017)

- Amerika kıızılderililer, Hawaililer ve Alaskalılara yapılanların Amerikan kanunlarının daha mükemmel bir halk iddiasını zorlaması

Morecroft (2017)

- İngiltere tarafından Güney Afrika, Hindistan ve Avustralya'da yerli halka yapılan kötü davranışlar....

Mushanga (2011)

- Zimbabwe beyazlar tarım arazisi sahibi ve 4,000 beyaz ülkedeki ekilebilir arazinin 87%'sini kontrol ediyor.
- 2008 yılında İtalya Libya'ya 30 yıl süren sömürsünden ötürü 25 yıl boyunca 200 milyon USD ödemeyi kabul etti.

Erman (2012) AFGANİSTAN

- 1878-1880 savaşı sonrası İngiltere Afganistan'ın korunmasını(!) üzerine aldı.
- Etnik gruplar
- Rusya ve İngiltere sınırlarına geldiği için hareketi kısıtlı kaldı, içe dönük bir ülke oldu.
- Daha sonra Amerikan askerleri ülkeye geldi ve çok yakın zamanda gittiler.

Ülke bu sürede malesef gelişmedi.

Knight (2013)

- 1880 yılında dünyanın en büyük şeker ihracatçısı
 Endonezya
- Hollanda ve Hindi-Çin ilgisi

Yılmaz (2010) MALEZYA

- 1641 Hollandalılar Portekizlileri yenerek kontrolü ele geçirdiler ve önemli ticaret Merkezi olan Malacca'yı aldılar.
- İngilizler 1795 yılında burayı alıp tekrar 1819'da Hollanda'ya geri verdiler. 1888'de Brunei, Sarawak ve Borneo'yu koruma altına aldılar.
- İngiliz tüccarlar (British East India Company) 18. yüzyıldan beri Malay sultanları ile aktif olarak çalışıyorlardı. İç işlerine de ilgili oldular.
- Çinli ve Hintli nüfus kendi lisansları ve İngilizce eğitim düzeni kurdular. Grupların farkları oldu. Eğitim seviyesi düşük kalan etnik grup Malaylar modernleşen ekonomik düzenin dışında bırakıldılar.

Powell (2003)

- Sömürgeci sömürgeler

Samers (1997) CEZAYİR

- 1841 Cezayir’de Fransız kolonyalizminin başlangıcı
- Toprak özelleştirmesi ve kolonyal kapitalizm, ufak kabile ayaklanmaları bastırıldı ve ek vergiler alındı.
- 372 yerli kabilenin verimli arazileri hedeflendi
- Topraksız köylüler Fransa’da otomotiv endüstrisinde çalışmaya gittiler. (Renault fabrikasında büyük kısım); “otomobil diasporası”
- Entegrasyon problemleri
- Irkçı yaklaşım

Murray (2019)

- İspanya İspanyol Amerika'sındaki en büyük kolonilerini 1810 yılında Meksika, Arjantin ve Şili'de bağımsız cuntaların kurulması ile kaybetti. Aynı yüzyılda İspanyol-Amerika savaşı ile Küba, Porto Riko ve Pasifiklerdeki Filipinleri de kaybetti.
- İspanya Kuzey Afrika kolonisini oluşturmak istedi ve Afrika'da yeni bir emperyal gelecek aradı.
- 1812 yılında çıkan son demokratik anayasa kadınları, hizmetçileri ve Afrika kökenlileri vatandaşlık hakkından hariç tutuyordu.
- Cinsiyet ve sömürgeciliğin jeopolitik bağlantısının kanıtı kadın köleler, ev işlerinde çalışan kadınlar ve Afrika, Amerika ve Asya'daki İspanyol kadınları oldu.

Nthomang (2004)

- Botswana'da yerli Basarwa halkı için gerçekleşen Remote Area Development Programme (Uzak Alan Gelişim Programı) felsefesi sömürgecilik olduğu için başarısız oldu.

Steinmetz et al. (2005) ve Noyan (2013)

NAMİBYA

- Almanya ilk başta direkt olmayan yöntemler ile misyonerler ve ticari deniz araçları ile sömürgecilikten pay almayı seçti.
- 1883 yılında Namibya'da yerli halk ile arazileri kullanmak üzere bir anlaşma yapıldı. Hayvanların ve arazilerin hukuki manevralar ile kaybı, demir yolu inşaatı ve fakirleşme sonucunda yerel halk ile anlaşmazlık ortaya çıktı.
- Almanya 1904 yılında savaşta Namibia Ovaherero halkına bir kısmı Witbohi ve Reheboth kabilelerinden oluşan askerleri ile soykırım gerçekleştirdi ve kadın ve çocuk dahil 40,000 kişiyi öldürdü.

Steinmetz et al. (2005)

- Açlıktan kötü durumda olan Ovaherero'lar Almanlara teslim olduğu zaman (1904-1905)

Steinmetz et al. (2005)

- Hapse atılarak demiryolu inşaatında çalıştırıldılar.

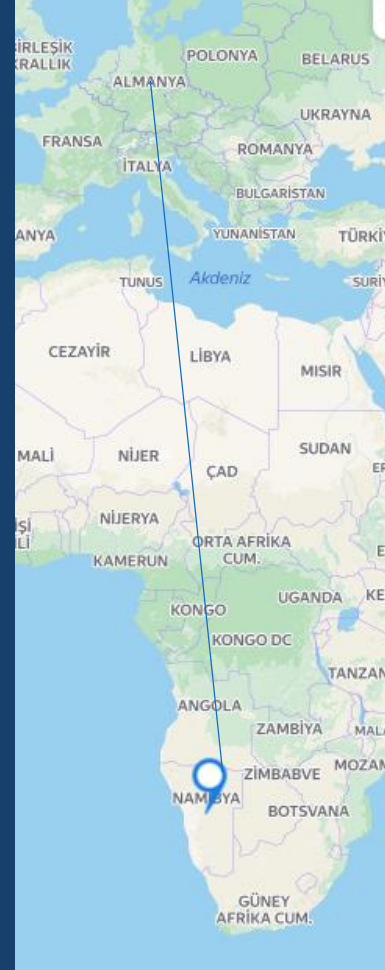
Figure 19 The use of prison slave labor after the German-Ovaherero war. Courtesy National Archives of Namibia

Figure 20 The use of prison slave labor after the German-Ovaherero war. Courtesy National Archives of Namibia

Berlin-Windhoek

162 saat araba yolu (arada
Akdeniz var) 12,130 km.

Steinmetz et al. (2005)

Figure 12 "Damaras" (or "Ovaherero") from Charles Andersson, *Lake Ngami* (London: Hurst and Blackett, 1856). Sketched by Edm. Walker and drawn on stone by Brandard

Steinmetz et al. (2005)

- Alman tarih kitaplarında diğer halklara gelişmişliği taşıdıklarından bahsedildi ve hep Avrupa'lının bakış açısı ile anlatıldı.
- Az sayıda kritik ve eleştiri basıldı.
- 2004 yılında Almanya Namibya'dan özür diledi. Yıllık 12 milyon Euro değerinde yardım ödüyor ayrıca 20 milyon Euro'luk ayrı bir yardım fonu oluşturdu.

Figure 6 Marzipan figure, Café Schubert (2005).
Photo: George Steinmetz

Bir badem şekeri şekli, Schubert Kafe (2005)

- Artık “zenci” yerine “siyah” kelimesi kullanılıyor.
- “Zenci öpücüğü” (negro kisses) ismindeki çikolatanın adı daha az saldırgan “çikolata öpücüğü” adını aldı.
- 1930'larda Alman Namibyalıların çoğu Nazi idi. Modern Namibya'da hala ekstrem sağcı ve neo-Naziler var.
- Bugün başkent Windhoek'deki anıtlarda savaşta ölen Alman askerleri anılıyor ancak yerli halk ve onların yaşadıklarına dair bir bilgiye pek rastlanmıyor.

Namibya 2012

Referanslar

Davis, Seth. "American Colonialism and Constitutional Redemption." *Calif. L. Rev.* 105 (2017): 1751.

Epp Annus (2012) The Problem of Soviet Colonialism in the Baltics, *Journal of Baltic Studies*, 43:1, 21-45, DOI: 10.1080/01629778.2011.628551

Erman, Kubilayhan. "Sömürgecilik Kiskacında Afganistan." *History Studies* 4.3 (2012): 69-82.

Knight, G. Roger. *Commodities and Colonialism : The Story of Big Sugar in Indonesia, 1880-1942*, BRILL, 2013. *ProQuest Ebook Central*, <https://icproxy.khas.edu.tr:2442/lib/kadirhas/detail.action?docID=1143386>.

Morecroft, Eleanor. "Antislavery, elite men, and the "voice of the British nation:" c. 1790–1860." *History Compass* 15.5 (2017): e12374.

Mushanga, Mwene. *Slavery and Colonialism : Man's Inhumanity to Man for Which Africans Must Demand Reparations*, LawAfrica Publishing (K)Limited, 2011. *ProQuest Ebook Central*, <https://icproxy.khas.edu.tr:2442/lib/kadirhas/detail.action?docID=1996461>.

N. MICHELLE MURRAY; AKIKO TSUCHIYA. **Unsettling Colonialism : Gender and Race in the Nineteenth-Century Global Hispanic World**. Albany: SUNY Press, 2019. ISBN 9781438476452. Disponível em: <https://icproxy.khas.edu.tr:2092/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=2257024&site=eds-live>. Acesso em: 4 dez. 2021.

Noyan, Yekta K. "COLONIALISM, GERMAN EXPERIENCE AND THE REFLECTIONS ON HISTORY." *Uluslararası Suçlar ve Tarih* 14 (2013).

Nthomang, Keitseope. "Relentless colonialism: the case of the Remote Area Development Programme (RADP) and the Basarwa in Botswana." *The Journal of Modern African Studies* 42.3 (2004): 415-435.

Jin-kyung Park (2017) Interrogating the 'Population Problem' of the NonWestern Empire: Japanese Colonialism, the Korean Peninsula, and the Global Geopolitics of Race, *Interventions*, 19:8, 1112-1131, DOI: 10.1080/1369801X.2017.1354961

Powell, Eve Troutt. *A Different Shade of Colonialism : Egypt, Great Britain, and the Mastery of the Sudan*, University of California Press, 2003. *ProQuest Ebook Central*, <https://icproxy.khas.edu.tr:2442/lib/kadirhas/detail.action?docID=223550>.

Şahin, Gürsoy.(2018). ŞAHİN "Afrika'nın Sömürgeleştirilme Sürecinde Berlin Konferansı (1884- 1885) ve Afrika Basınına Yansımaları". *Journal of History Studies*. Volume: 10. Issue: 1. (February). p. 247-268

[Steinmetz and Hell Public Culture 2005 Visual Archive of colonialism.pdf \(umich.edu\)](#)

Samers, M. (1997). The production of diaspora: Algerian emigration from colonialism to neo-colonialism (1840-1970). *ANTIPODE*, 29(1), 32-. <https://doi.org/10.1111/1467-8330.00034>

Yilmaz, Melike. "The politics of post colonialism and multiculturalism: A case of Malaysia." *Journal of Academic Studies* 12.45 (2010): 133-142.

Teşekkür ederim